

SİYASİ ANALİZ

Afganistan ve Pakistan Güvenlik Güçleri Arasında Durand Hattı'nda Yaşanan Çatışmalar

H.06 Recep 1444 / M.28 Ocak 2022

Hizb-ut Tahrir

Soru Cevap

Afganistan ve Pakistan Güvenlik Güçleri Arasında Durand Hattı'nın İki Yakasında Yaşanan Çatışmalar

Afganistan ve Pakistan güvenlik güçleri arasında Durand Hattı'nın her iki yakasında zaman zaman saldırılar veya çatışmalar yaşanmaktadır. İki ülke arasında yaşanan bu saldırılarda onlarca insan hayatını kaybetmektedir. Taliban'ın Ağustos 2021'in ortalarında Afganistan'da iktidarı ele geçirmesinden bu yana iki ülke arasındaki sınır gerilimi tırmandı. Tırmanan bu gerilimin nedenleri nelerdir? Gerilim yerel mi yoksa dış nedenlerden mi kaynaklanıyor?

Bu nedenleri netleştirmek için aşağıdaki hususlara bir göz atmak gerekiyor:

Birincisi: Afganistan ve Pakistan'ın tarihi ve coğrafi gerçekliği:

1- Afganistan ile Pakistan arasında kuzeydoğudan güneybatıya uzanan 2 bin 640 kilometrelik sınırı oluşturan "Durand Hattı", 1893'te o dönem İngiliz Hindistan'ı Dışişleri Bakanı Sir Mortimer Durand ile Afganistan Şahı Emir Abdurrahman Han arasındaki anlaşmayla belirlendi. Pakistan ve Afganistan'ın resmi sınırları olarak kabul edilen Durand Hattı, hattın iki yakasındaki Peştunları ikiye bölmüştür. Bilindiği gibi Pakistan ile Afganistan arasındaki sınır bölgesinde yaşayanların çoğunluğu Peştun Müslümanlarına mensuptur. Peştunlar, Afganistan'ın en kalabalık etnik grubudur ve nüfusun yaklaşık yüzde 40'ını oluşturmaktadır. İki yüzyıldır Afganistan'ın tüm yöneticileri Peştunlardandır. Peştunlar, Pencaplılardan sonra Pakistan'ın en büyük ikinci etnik grubudur. Afganistan, özellikle o dönemde İngiltere'nin bölgenin demografik, etnik ve aşiret yapısını dikkate almaması nedeniyle, 12 Kasım 1893'te suni olarak çizilen Durand Hattı çevresinde sadece İngiltere'nin sömürgeci çıkarları dikkate alınarak çizilen bu hattı tanımayı reddetmiştir. Kendilerinden önce birçokları gibi İngilizler, hem Persler hem de genişlemeye çalışan Hindistan hükümdarlarının yönetimini kabul etmeyen dağlardaki ele avuca sığmayan kabilelerin olduğu sınır bölgelerini kontrol etmek için mücadele etmişlerdir. 1839 ile 1842 yılları arasında Afganistan'a saldırısı sırasında korkunç bir şekilde yenilgiye uğrayan İngiltere, 1878'de Afganistan'a tekrar saldırıya geçmiş, ancak iki yıl sonra geri çekilmek zorunda kalmıştır. Ancak 1879'da Gandamak Antlaşması'nı imzalayan Afganistan yöneticileri yoluyla siyasi nüfuz elde edebilmiştir. Anlaşma uyarınca Afganistan, İslami Hint yarımadasında hüküm süren İngiliz sömürgeciliğine karşı çok toprak kaybetmiştir. Afganistan yöneticileri, Afganistan'ın dış ilişkilerini İngiltere'nin denetlemesini kabul etmişler, dahası Afganistan'a sağladığı para yardımı karşılığında dış ilişkilerini sadece İngiltere ile sınırlandırmışlardır...

2- Yirminci yüzyılın ortalarında İngiltere, Afganistan ve Pakistan olmak üzere her iki ülkeyi ve politikalarını kontrol etti. Kontrolü, Amerika'nın tasarladığı Pakistan'daki askeri darbelerle İngiliz etkisinin çökmesine ve monarşinin sona ermesine kadar devam etti. Daha sonra Sovyetler Birliği döneminde Ruslar, Afganistan'a hâkim olmuşlar ve 1979'un sonunda Afganistan'ı işgal etmişlerdir. Ancak korkunç bir şekilde yenilgiye uğrayan Ruslar, zelil ve aşağılanmış bir şekilde Afganistan'dan ayrılmak zorunda kaldılar. Amerika, her ikisi de Amerika'yı takip eden Pakistan ve Suudi Arabistan üzerinden Rusya'nın yerini almak ve nüfuzunu genişletmek için çalışmaya başladı. Ardından 1996'da ilk Taliban hükümeti kuruldu. Amerika'nın 2001'deki Afganistan'ı işgaliyle Taliban hükümeti yıkıldı. Amerika, 20 yıllık işgali sonunda 2021'de askeri olarak yenilmiş ve aşağılanmış bir şekilde Afganistan'dan ayrılmasıyla Taliban Hareketi 15 Ağustos 2021'de tekrar iktidarı devralmıştır.

İkincisi: Afganistan ve Pakistan arasındaki son çatışmalar:

1- Taliban Hareketi, Ağustos 2021’de Doha anlaşması uyarınca Amerika’nın Afganistan’dan ayrılması sonrasında Kabil’de iktidara hakim olunca, Pakistan’ın sınır önlemlerini daha yüksek sesle reddetmeye başladı. Sınır provokasyonları, fiili sınır hattının iki yakasında taraflar arasında baskın durum haline geldi. Bu sınırlar, geçmişte durdurulmadan sınırı kolayca geçen Afgan mülteciler ve Peştun aileler üzerine uygulanan ciddi baskılarla zaman zaman ısınmış, buna sınırların açılması, insanların ve malların geçişine izin verilmesi için kurbanların verildiği çatışmalar eşlik etmiştir. Ardından Pakistan, baskıları artırmış ve tarihte ilk kez Afganlara giriş vizesi koymuştur. Pakistan’ın sınıra 3 metre yüksekliğinde tel örgü çekmesi, bu gerilimi daha da tırmandırmış, hem malların ve insanların geçişini kontrol etmek hem de “teröristlerden” korunmak bahanesiyle yüzlerce kilometrelik çit çekilmesine yüz milyonlarca dolar harcanmıştır. Dolayısıyla iki ülke arasında sınır bölgesinde yaşanan çatışmaların ve gerginliğin nedenlerinden biri de tel örgüdür. Bu yüzden Taliban hükümeti, yaklaşık yüzde 90’ı tamamlandıktan sonra Pakistan güçlerinin iki ülke arasında yaklaşık 2.700 km’lik sınıra tel örgü çekmeye devam etmelerini engellemiştir. Devrilmeden önce Eşref Gani hükümeti, tel örgü çekilmesini kabul etmişti. Taliban hükümetinin, tel örgü çekilmesini tamamlamak isteyen Pakistan güçlerine karşı çıkması, aralarında çeşitli sınır bölgelerinde çatışmalar yaşanmasına neden olmuş, ölenler ve yaralananlar olmuştur. Güneydeki Host vilayetindeki aşiret lideri Mina Gul Zadran, bölgedeki bu durumu şu sözleriyle ifade etmiştir: “Taliban Hareketinin pozisyonu, sınırın her iki tarafında yaşayan aşiretlerin doğasıyla uyumludur. Çünkü tek bir kabilenin, örfün, dinin ve toplumun bir araya getirdiği bir aşiretin insanları arasına çit çekmek mümkün değildir. Her iki taraf arasında ailevi ilişkiler var ve bu nedenle aşiretler baştan beri çit çekilmesine razı değillerdir, ama hiçbir şey de yapamadılar. Eşref Gani hükümeti, çit çekilmesi konusunda Pakistan’la anlaşmaya vardı. Ancak Taliban Hareketi, aşiretlerin kendisi için ne kadar önem arz ettiğini biliyor ve tüm gücünü bu kabilelerden alıyor ...” (19.04.2022 el-Arab el-Cedid)

2- Pakistan, iktidardaki Taliban Hareketi’ne Pakistan Taliban Hareketi’nin Pakistan ordusuna yönelik saldırısını engellemediği suçlaması yöneltince, iki ülke arasındaki ilişkiler daha da kötüleşti. Ardından Pakistan, Pakistan Taliban Hareketi’nin savaşçılarına ait oldukları gerekçesiyle Afganistan içindeki bazı bölgeleri bombaladı ve iki taraf arasındaki tartışma iyice büyümeye başladı. Taliban, Pakistan’ı, Kabil’de El Kaide lideri Eymen el-Zevahiri’nin hayatını kaybettiği hava saldırısında olduğu gibi Afganistan’ı bombalayan Amerika’nın insansız hava araçlarına hava koridoru sağlamaya devam etmekle suçladı. **“Taliban Savunma Bakanı Vekili Molla Muhammed Yakub Mücahid, Pakistan’dan hava sahasını Afganistan’a karşı kullanılmasına izin vermemesi gerektiğini söyledi. Geçen ay El-Kaide lideri Eymen ez-Zevahiri, Afganistan’ın başkenti Kabil’de ABD’nin insansız hava aracı (İHA) ile düzenlenen saldırıda hayatını kaybetti. Mücahid, “Bizdeki bilgilere göre, bunların (İHA) Pakistan üzerinden Afganistan’a girdi”dedi.”** (28.08.2023 BBC)

3- Pakistan’ın çıkarları, gerek içeride gerekse Afganistan’da Pakistan Taliban Hareketi’nin saldırılarına maruz kaldı. Bunun üzerine Pakistan ordusu, hareketin Afganistan’daki mevzilerine saldırı düzenledi. Nisan 2022’de Afganistan’ın doğusundaki Host ve Kunar eyaletlerine yönelik başlatılan hava saldırılarında 47 kişi hayatını kaybetti. Bu saldırılar, kaynağı Afganistan ile sınır bölgeleri olup Pakistan’ın iç kesimlerini hedef alan ve Afganistan topraklarında kolayca ve engelsiz bir şekilde hareket eden silahlı kişilerin Veziristan bölgesinde 7 Pakistan askerini öldürdüğü saldırılara bir yanıtı. Taliban hükümeti, bu tür saldırıların tekrarlanması durumunda sessiz kalmayacağı ve güçlü bir şekilde karşılık vereceği konusunda Pakistan hükümetini uyardı. Pakistan Taliban Hareketi ile Pakistan hükümeti arasında Afgan hükümetinin arabuluculuğunda 26 Haziran 2022’de Kabil’de ateşkes anlaşması imzalandı. Ancak Pakistan, 2014’te askeri okulda 126 öğrencinin hayatını kaybettiği katliamın sorumlusu olarak gördüğü hareketin liderlerinden birini ve üç yoldaşını Ağustos 2022’de öldürünce anlaşma bozuldu. Bunu, tarafların diğer operasyonları izledi... En son çatışmalar, 15 Aralık 2022’de meydana geldi. Pakistan ve Afgan sınır güçleri arasında bir haftadan kısa bir süre içinde ikinci kez çıkan çatışmalarda 16 Pakistanlı sivil yaralandı. En yoğun geçiş noktalarından biri ve önemli bir ticaret yolu olan Çaman sınır kapısı, bir hafta süreyle

geçişlere kapatıldı. Bunun üzerine iki ülkenin üst düzey askeri ve sivil yetkilileri, iki ülke arasındaki sınır bölgelerinde iki tarafın güçleri arasında çok sayıda silahlı çatışmaya ve karşılıklı saldırıya tanık olduğu ve Pakistan'ın o günlerde sınır kapılarını geçici olarak kapattığı gerginliğin ardından iki ülke sınırında barış ve istikrarı tesis etme çabalarını ve mekanizmasını görüşmek üzere 20 Aralık 2022 tarihinde Pakistan-Afganistan Dostluk Kapısı'nda bir araya geldiler. Ancak görüşme başarısızlıkla sonuçlandı ve işe yarar hiçbir sonuç elde edilemedi!

Üçüncüsü: Bu çatışmaların motivasyonu ve iki ülke arasındaki sıcak gerilimin nedeni:

Bunun cevabı, iki önemli hususun, Pakistan ve Amerikan'ın Taliban'a yönelik baskı ve provokasyonlarının incelenmesini gerektirmektedir:

1- Pakistan rejiminin baskı ve provokasyonları:

A- Pakistan'ın Afganları kısıtlamak, hareketlerini engellemek, Afganistan'ı bombalamak, sınıra tel örgü çekip oldubittiye getirmek, sınır ve güvenlik tesislerini ciddi şekilde güçlendirmek gibi, sınırlarında Afganlara yönelik provokasyonları, Afganistan'da iktidardaki Taliban Hareketi'ni misilleme yapmaya itmiştir. Bombardımanlara top atışlarıyla karşılık vermiş, Pakistan ordusunun sınıra çektiği tel örgülerin bazılarını sökmüştür. Bu nedenle aralarında pek çok sürtüşme, sıcak çatışma ve gerilim yaşanmış, tarafların parmakları sürekli tetikte olmuştur.

B- Yine Pakistan ordusunun Pakistan'da Peştunlara karşı savaşı, sınır hattını Afganistan içine taşımak gibi diğer hususlar ve geçmişte durdurulmadan sınırı kolayca geçen Afgan mülteciler ve Peştun ailelere yönelik ciddi baskılar, galeyana yol açmış, buna sınırların açılması, insanların ve malların geçişine izin verilmesi için kurbanların verildiği çatışmalar eşlik etmiştir. Ardından Pakistan, kısıtlamaları artırmış ve tarihte ilk kez Afganlara giriş vizesi koymuştur...

C- Molla Muhammed Yakup'un yukarıda açıklamasında belirttiği ve Kabil'de El Kaide lideri Eymen El Zevahiri'nin yaşamını yitirdiği hava saldırısında olduğu gibi Pakistan rejiminin, Afganistan içindeki hedefleri bombalayan Amerika'nın insansız hava araçlarına hava koridoru sağlaması bu gerilimi daha da tırmandırmıştır.

2- Amerikan'ın Taliban rejimine yönelik baskıları:

A- Afganistan'daki Taliban yönetiminin uluslararası alanda tanınmamasını ve oldubitti bir yönetim olarak kabul edilmesini sağlamak. ABD, uluslararası tanınmanın olabilmesi için pek çok şart koştu. Uluslararası tanınma, Taliban yönetimi için demoklesin kılıcı haline geldi. Bir avuç laik Afgan'ın ve eski Amerikan ajanlarının iktidara ortak edilmesi, kadın hakları, uydurma iddialar ile uluslararası koşullara bağlı kalması gerektiği belirtildi ve bu konuda Taliban Hareketi'ne saldırıldı...

B- Afganistan'a ait yurt dışında tutulan fonlara el koymak ve yeni hükümetin bu fonlara ulaşımını engellemek, hatta bir kısmını hükümet dışı yollarla yani Taliban yönetimini zayıflatmak için harcamak. Afganistan'da Batı ile bağlantılı sivil toplum örgütleri kurulması talep ve girişimleri de bu baskı arasında yer almaktadır.

C- ABD, Hindistan sınırlarını Pakistan tarafından güvence altına alarak Hindistan'ın Çin'e odaklanmasını istemektedir. Bu da Pakistan'ın Afganistan sınırındaki olaylarla oyalanmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla Pakistan-Afganistan cephesi yatışmayacaktır, ama Hindistan'ın Çin'e yoğunlaşması nedeniyle Pakistan-Hindistan cephesi yatışacaktır...

3- Amerika ve Pakistan'ın Taliban'a yönelik baskıları, özellikle 11 Nisan 2022'de Şahbaz Şerif'in iktidara gelmesinin ardından artık Pakistan'ın Amerika'ya çok sadık bir rejim haline geldiği ve

Pakistan rejiminin, uluslararası ilişkiler ve dış politikada Amerikan gereksinimleri dışında bir işe kalkışamayacağı gerçeğiyle ilişkilendirildiğinde, şunlar görülür:

A- Amerika, 2020’de Katar’ın başkenti Doha’da Taliban Hareketi ile barış anlaşması imzalamış olsa da ve Taliban Hareketi tarafından Afganistan İslam Emirliği adına “Afganistan topraklarının ABD ve müttefiklerinin güvenliği aleyhinde kullanılmasına izin verilmemesi, Afganistan topraklarının ABD’nin ve müttefiklerinin güvenliğine zarar verecek şekilde herhangi bir grup veya birey tarafından kullanılmasının önlenmesi, birey veya grupların işe alımlarının, eğitim almalarının ve para toplamalarının engellenmesi ve bu sözleşmedeki taahhütlere uygun olarak ağırlanmamaları, ABD ve ABD tarafından bir devlet olarak tanınmayan ve Taliban olarak bilinen Afganistan İslam Emirliği ile olumlu ilişkiler arayışı içinde olunması” sözü verilmiş olsa da, Afganistan toprakları hala Amerikan saldırılarına maruz kalmaktadır. Yukarıda Molla Muhammed Yakup’un açıklamasında geçtiği ve Beyaz Saray sitesinde de belirtildiği gibi Joe Biden, 01 Ağustos 2022’de yaptığı açıklamada, El Kaide lideri Eymen el Zevahiri’nin Afganistan’da insansız hava aracıyla düzenlenen operasyonda öldürüldüğünü duyurdu.” Bütün bunlar, Amerika’nın hala yok edilmeyen istihbaratı, casusları ve ajanları aracılığıyla Afganistan’da faaliyet yürüttüğünü göstermektedir. Pakistan hala Amerika’nın etkisi altındadır. Pakistan’dan hareket eden Amerika, Afganistan’da faaliyette bulunmak için Pakistan ile koordinasyon halindedir.

B- Aynı şekilde bu, Afganistan ile Pakistan arasındaki sınır çatışmalarının Amerika'nın teşviki ve dürtüsü ile gerçekleştiğini göstermektedir. Bunun amacı, Pakistan'ı sınır çatışmalarıyla oyalamak, böylece Hindistan'ın Çin'e odaklanabilmesini sağlamak ve Taliban'ı, özellikle de Taliban Hareketi içindeki Hakkani grubunu bazı uluslararası anlaşmaları veya fikirleri kabul etmeye veya Amerika'ya teslimiyet göstermeye zorlamaktır. Afganistan'da, içlerinden bazılarının ABD ve NATO güçlerine karşı düzenlenen birçok saldırı Hakkani grubuna atfedilmektedir.

Dördüncüsü: Sonuç olarak Amerika ile ajan ve uydusu olarak iş tutanlar, Müslüman ülkelerdeki yozlaşmanın başıdır. Amerika ve taraftarları, mümin hakkında ne bir ahit, ne de bir antlaşma gözetirler.

هُمُ الْعَوُّ فَأَخَذَرَهُمْ “Onlar, düşmandır Onlardan sakının” [Münafikun 4] Dolayısıyla tüm bunlara rağmen Taliban hükümetindeki yetkililerin Katar’da Amerikalı yetkililerle görüşmesi gerçekten şaşırtıcıdır. Oysa Amerika, Afganistan ve bütün Müslümanların başına kötü bir iş gelmesini beklemektedir. Sözlerini tutmaz, zira Doha anlaşmasına aykırı olarak Afganistan’ın fonları dondurmuş, toprakları ve hava sahasının kutsallığı ihlal etmiştir... İşte sömürgeci kâfir ülkeler böyledir, çünkü küfür tek millettir... Ne ahitleri ne de sözleşmeleri vardır...

Kuşkusuz Müslümanların durumu, ancak başının düzeldiği şeyle düzelir: Nübüvvet metodu üzere Hilafette Allah'ın indirdiği ile hükmetmekle düzelir. Hilafet, kâfirleri ürkütecektir.

عَظِيمًا يَكْفُرُونَ” Eğer onları savaşta yakalarsan, bunlar(a vereceğin ceza) ile arkalarındakileri de dağıt ki ibret alsınlar.” [Enfal 57] Bu Anayasası, insan yapımı bir anayasa olmayan, Allah’ın Kitabı, Rasûl’ünün Sünneti ve bu ikisinin irşat ettiği İcmau’s Sahabe ve Şeri Kıyas içinde olan Hilafettir. İster 1973’te iktidarı sona eren ve 28 Eylül 2021’de Taliban hükümeti Adalet Bakanının yaptığı açıklamada benimseneceğini duyurduğu Muhammed Zahir Şah dönemindeki 1964 anayasası olsun (28.09.2021 El Cezire, Anadolu Ajansı) isterse diğer Müslüman ülkelerde yürürlükte olan insan yapımı anayasalar olsun, hepsi, Allah’ın emrettiklerine aykırıdır.

وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ
indirdiğinin bir kısmından (Kur'an'ın bazı hükümlerinden) seni şaşırtmalarından sakın. Eğer yüz çevirirlerse, bil ki şüphesiz Allah, bazı günahları sebebiyle onları bir musibete çarptırmak istiyor.” [Maide 49] Müslüman ülkelerin başına gelen musibetler, fitneler ve Müslüman ülkelerdeki sömürgeci kâfirlerin açgözlülükleri, bu ümmetin, Nübüvvet metodu üzere Raşidi Hilafet

Devletinde Allah'ın indirdikleriyle hükmetmekten uzak durmasından kaynaklanmaktadır. Bu husus bilinmez değildir, basiret ve feraset sahibi aklı başında herkes tarafından bilinmekte, hissedilmektedir.

Amerika tarafından bu çatışma ve çekişmelerle oyalanan, Müslümanlar arasındaki savaş suçunun farkında olmayan, bu çatışmaları alevlendiren ve art niyetli emellerine ulaşmak için gerçek düşmanları olan Amerika'nın istismarına uğrayan, Hindistan'ı umusamayan Pakistan ve Afganistan'a yakışan, aralarındaki İslami kardeşlik ilişkilerini daha da derinleştirmek, küfrün başı Amerika ile ülkelerimizde emelleri olan diğer sömürgeci kâfir ülkelerle bütün ilişkilerini kesmek ve Hilafeti kurmak için çalışanların nusret çağrısına yanıt vermektir. O zaman İslam ve Müslümanlar izzet bulacak, küfür ve kâfirler de zillete düşeceklerdir.

H.06 Recep 1444
M.28 Ocak 2023